

ลักษณะทางภูมิศาสตร์ที่มีผลต่อการแบ่งเขตแดนทางทะเล กรณีศึกษาคำตัดสินของศาลระหว่างประเทศ

Topology for Maritime Delimitation: Case study of judgments of International Courts

ชัยยศ คงขวัญ¹

Chaiyoth Kongkwan

โรงเรียนนายเรือ

Royal Thai Naval Academy

(Received 17/04/2565, Revised 30/04/2565, Accepted 17/05/2565)

บทคัดย่อ

สภาวะแวดล้อมพิเศษในการแบ่งเขตแดนทางทะเลระหว่างประเทศมีทั้งที่เป็นนามธรรมและรูปธรรม สำหรับสิ่งที่เป็นนามธรรม เช่น หลักฐานทางประวัติศาสตร์ การดำรงชีวิตของประชาชนในพื้นที่ การใช้ประโยชน์จากทะเลในบริเวณนั้นมาอย่างยาวนาน สิ่งเหล่านี้เป็นสภาวะแวดล้อมที่ยังไม่สามารถทำให้คู่กรณียอมรับได้ทั้งสองฝ่ายเนื่องจากความเป็นนามธรรมที่ต่างฝ่ายต่างก็อ้างขึ้นมาเพื่อประโยชน์ที่จะสนับสนุนในการแบ่งเขตแดนทางทะเล แต่สภาวะแวดล้อมพิเศษที่มีความเป็นรูปธรรมอย่างชัดเจน และเป็นที่ยอมรับจากคู่กรณี และทั้งศาลยุติธรรมระหว่างประเทศ (International Court of Justice : ICJ) และศาลกฎหมายทะเลระหว่างประเทศทางทะเล (International Tribunal for the Law of the Sea : ITLOS) นำมาเป็นองค์ประกอบในการพิจารณาคำตัดสินการแบ่งเขตแดนทางทะเลระหว่างประเทศคือลักษณะทางภูมิศาสตร์ ได้แก่ ความยาวชายฝั่ง ทิศทางทั่วไปของชายฝั่ง ความโค้งเว้า ความเว้าแหว่ง หรือความราบเรียบของชายฝั่ง ขนาดของเกาะ ตำบลที่ตั้งของเกาะที่สำคัญคือระยะห่างจากชายฝั่ง บทความนี้จึงได้ทำการวิเคราะห์ผลการตัดสินของศาลที่เกี่ยวข้องกับการนำลักษณะทางภูมิศาสตร์มาประกอบการพิจารณาแบ่งเขตแดนทางทะเลระหว่างประเทศ เพื่อเป็นข้อมูลพื้นฐานในการแบ่งเขตแดนทางทะเลระหว่างไทยและประเทศเพื่อนบ้าน

คำสำคัญ : การแบ่งเขตแดนทางทะเล, ลักษณะทางภูมิศาสตร์, คำตัดสินของศาล, ศาลระหว่างประเทศ

Abstract

Special circumstances for maritime delimitation can be considered as objective and subjective. The subjective circumstances are such as historical title, social life or economical profit in specific sea area for a long time. The subjective circumstances are arguable because they are unilaterally claimed. Length of coastlines, general direction of the coast, shape of the coast, islands or rock are objective circumstances which are naturally tangible and cannot be made up. Either International Court of Justice (ICJ) or International Tribunal for the Law of the Sea (ITLOS) always objectively delineate the maritime boundary regarding coastlines, islands or rocks as special circumstances. This article aims at studying the result from judgments about maritime boundaries which are adjusted by topographic circumstances and comparing the topography between Thailand and neighboring coastal States for preparing maritime boundary negotiation.

Key words : Maritime Delimitation, Topology, Judgements, International Courts

¹ ผู้อำนวยการกองวิชาวิศวกรรมอุทกศาสตร์ ฝ่ายศึกษา โรงเรียนนายเรือ, E – mail : chaiyoth33@gmail.com

1. บทนำ

ตามบทบัญญัติของอนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยกฎหมายทะเล ค.ศ. 1982 (United Nations Convention on the Law of the Sea 1982 : UNCLOS 1982) ได้กำหนดแนวทางในการหาข้อยุติประเด็นข้อพิพาทเกี่ยวกับการแบ่งเขตแดนทางทะเลไว้ว่ารัฐชายฝั่งสามารถนำข้อพิพาทเกี่ยวกับข้อขัดแย้งทางทะเลขึ้นสู่การพิจารณาของศาลระหว่างประเทศ (International Courts) ทั้งจากศาลยุติธรรมระหว่างประเทศ (International Court of Justice: ICJ) หรือศาลกฎหมายทะเลระหว่างประเทศ (International Tribunal for the Law of the Sea: ITLOS) (United Nations [UN], 1982, p.131) ที่ผ่านมาทั้ง ICJ และ ITLOS ได้พิจารณาคัดสินแบ่งเขตแดนทางทะเลที่เป็นความขัดแย้งระหว่างรัฐชายฝั่งมาแล้วหลายกรณี โดยพื้นที่ที่เป็นผลจากคำตัดสินนั้นมีลักษณะภูมิประเทศใกล้เคียงและคล้ายคลึงกับลักษณะภูมิประเทศของไทยและประเทศเพื่อนบ้านที่พื้นที่ทางทะเลอยู่ระหว่างการเจรจาหาข้อยุติ ดังนั้นการศึกษาคำตัดสินของศาลเกี่ยวกับการแบ่งเขตแดนทางทะเลในประเด็นเกี่ยวกับการใช้ลักษณะทางกายภาพทั้งของชายฝั่ง หิน เกาะ เป็นสภาวะแวดล้อมพิเศษ จึงเป็นประโยชน์ในการเตรียมความพร้อมสำหรับการแบ่งเขตแดนทางทะเลระหว่างไทยและประเทศเพื่อนบ้านเป็นอย่างยิ่ง โดยกรณีศึกษาที่นำมาพิจารณาได้แก่ ผลการตัดสินการแบ่งเขตแดนทางทะเลของศาลยุติธรรมระหว่างประเทศ (ICJ) ในคดีระหว่างโรมาเนียและยูเครน และคดีระหว่างนิการากัวกับโคลัมเบีย และผลการตัดสินการแบ่งเขตแดนทางทะเลของศาลกฎหมายทะเลระหว่างประเทศ (ITLOS) ในคดีระหว่างบังคลาเทศและเมียนมา

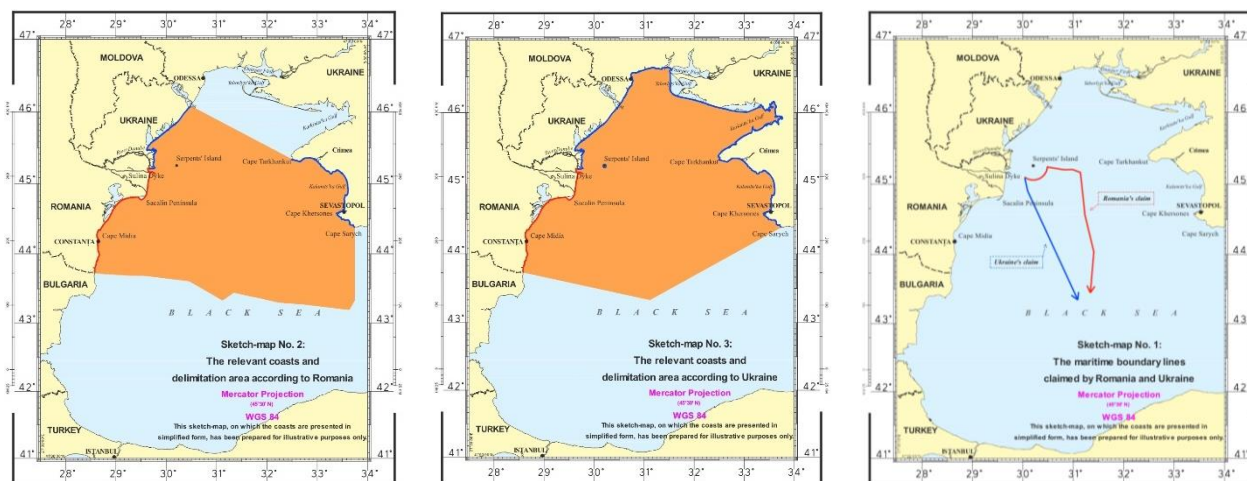
2. กรณีศึกษา

การแก้ปัญหาพื้นที่ทางทะเลโดยส่วนมากจะเป็นปัญหาของพื้นที่ทับซ้อนทางทะเลที่เกิดจากรัฐชายฝั่งทำการประกาศอาณาเขตทางทะเลของตนฝ่ายเดียวหรือที่เรียกว่าต่างฝ่ายต่างประกาศ โดยใช้ปัจจัยทางภูมิศาสตร์ที่สนับสนุนการประกาศเขตทางทะเลของตนว่าเป็นไปตามบทบัญญัติตามที่ระบุไว้ในกฎหมายระหว่างประเทศโดยเฉพาะอย่างยิ่ง UNCLOS 1982 จุดเริ่มต้นในการแก้ปัญหาพื้นที่ทับซ้อนทางทะเลก็คือการเจรจาระหว่างรัฐคู่กรณี แต่สุดท้ายเมื่อเข้าสู่ระยะเวลาที่เหมาะสมรัฐคู่กรณีก็สามารถนำเรื่องเข้าสู่การพิจารณาของศาลระหว่างประเทศ (International Courts) ได้ไม่ว่าจะเป็น ICJ หรือ ITLOS (UN, 1982, p.131) สำหรับประเทศไทยนั้นมีอาณาเขตทางทะเลที่เป็นไปในลักษณะทั้งที่เป็นพื้นที่ทับซ้อนทางทะเลในอ่าวไทยกับประเทศกัมพูชา และพื้นที่ที่ยังอยู่ในระหว่างการเจรจากับประเทศเพื่อนบ้าน ได้แก่ ประเทศเมียนมาบริเวณตั้งแต่ด่านเหนือของหมู่เกาะสุรินทร์ เข้ามาจนถึงบริเวณปากแม่น้ำกระบุรี หรือพื้นที่พัฒนาร่วมไทย-มาเลเซีย ดังนั้นการศึกษาคำตัดสินของศาลระหว่างประเทศเกี่ยวกับการแบ่งเขตแดนทางทะเลจึงจำเป็นที่มีความจำเป็นอย่างยิ่งและสำคัญเพื่อใช้เป็นแนวทางในการเจรจาแบ่งเขตแดนทางทะเลระหว่างไทยและประเทศเพื่อนบ้านได้ในอนาคต โดยผลการตัดสินของศาลที่นำมาศึกษาวิเคราะห์ประกอบด้วย ผลการตัดสินระหว่างโรมาเนียและยูเครน บังคลาเทศและเมียนมา และนิการากัวกับโคลัมเบีย

2.1 กรณีศึกษาคดีระหว่างโรมาเนียและยูเครน

เมื่อ 3 กุมภาพันธ์ ค.ศ. 2009 ศาลยุติธรรมระหว่างประเทศ (ICJ) ได้เผยแพร่ผลการตัดสินการแบ่งเขตแดนทางทะเลในทะเลดำ (Black Sea) ระหว่างโรมาเนียและยูเครน ซึ่งมีผลการวิเคราะห์ผลการพิจารณาคดีสามารถสรุปได้ว่า สาเหตุสำคัญที่ทำให้โรมาเนียและยูเครนมีพื้นที่ทับซ้อนทางทะเลระหว่างกันเกิดจาก

ความเห็นไม่ตรงกันเกี่ยวกับองค์ประกอบในการแบ่งเขตแดนทางทะเล ได้แก่ ความยาวชายฝั่งที่เกี่ยวข้องในการแบ่งเขตแดนทางทะเลและการที่ยูเครนนำเกาะ Serpents ของตนเองมาเป็นส่วนหนึ่งในการสร้างเส้นมีระยะ แต่ในกรณีที่โรมาเนียทำการสร้างเส้นมีระยะระหว่างกัน โดยใช้ขอบฝั่งของแต่ละประเทศเท่านั้น ทำให้เกิดพื้นที่ทับซ้อนทางทะเลขึ้น (International Court of Justice [ICJ], 2009) ดังรูปที่ 1

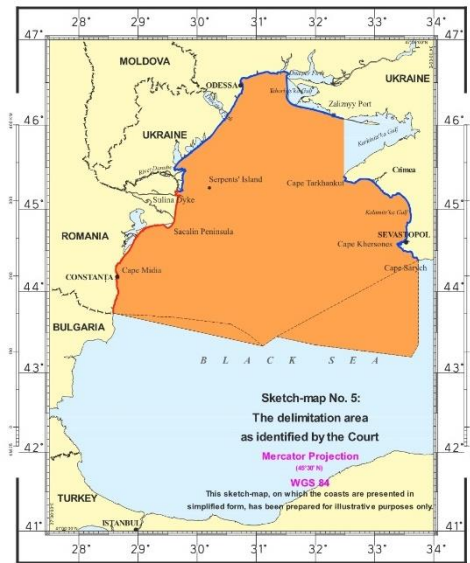
รูปที่ 1 พื้นที่ทับซ้อนทางทะเลระหว่างโรมาเนีย – ยูเครน (ICJ, 2009)

รูปซ้าย พื้นที่ทางทะเลและชายฝั่งที่เกี่ยวข้องเสนอโดยโรมาเนีย (ไม่รวมเกาะ Serpents)

รูปกลาง พื้นที่ทางทะเลและชายฝั่งที่เกี่ยวข้องเสนอโดยยูเครน (รวมเกาะ Serpents)

รูปขวา พื้นที่ทับซ้อนทางทะเลระหว่างโรมาเนียและยูเครน

สำหรับผลการพิจารณานั้นศาลได้พิจารณาสร้างเส้นมีระยะแบบเคร่งครัดโดยมีจุดเริ่มต้นจากจุดที่อยู่ในทะเลซึ่งเป็นจุดกึ่งกลางระหว่าง Tsyganka Island ของยูเครน และ Sulina Dyke ของโรมาเนีย และทำการสร้างเส้นมีระยะจากจุดดังกล่าวโดยใช้ชายฝั่งที่เกี่ยวข้องทั้งในรูปแบบของรัฐประชิดและรัฐตรงข้าม เมื่อทำการสร้างเส้นมีระยะเรียบร้อยแล้ว ศาลได้พิจารณาสภาพแวดล้อมพิเศษที่เกี่ยวข้องในการปรับแต่งเส้นมีระยะ ได้แก่ อัตราส่วนความยาวของชายฝั่งที่เกี่ยวข้อง ลักษณะทางกายภาพของทะเลดำ (Black Sea) ที่เป็นอ่าวปิด เมื่อพิจารณาองค์ประกอบต่าง ๆ แล้วศาลมิได้ทำการปรับแต่งเส้นมีระยะ ข้อพิจารณาที่สำคัญได้แก่ เกาะ Serpents ซึ่งทั้งโรมาเนียและยูเครนมีความเห็นที่แตกต่างกันอย่างมากในการที่จะนำเกาะ Serpents มาเป็นส่วนหนึ่งของจุดควบคุมในการสร้างเส้นมีระยะระหว่างกัน ศาลมิได้นำเกาะ Serpents มาเป็นจุดควบคุมในการสร้างเส้นมีระยะโดยให้เหตุผลว่า เกาะ Serpents เป็นเกาะโดดเดี่ยวที่อยู่ห่างจากชายฝั่งประมาณ 20 ไมล์ทะเล และไม่ถือเป็นกลุ่มของเกาะเล็กเกาะน้อยที่จะสามารถถือเป็นส่วนหนึ่งของชายฝั่งของประเทศยูเครนได้ (ICJ, 2009, p.16) อย่างไรก็ตามศาลได้กำหนดทะเลอาณาเขตระยะ 12 ไมล์ทะเลให้กับเกาะ Serpents ซึ่งเป็นไปตามข้อตกลงระหว่างโรมาเนียและยูเครนที่มีอยู่เดิม สำหรับอัตราส่วนความยาวของชายฝั่งของโรมาเนียต่อความยาวชายฝั่งของยูเครนที่ศาลนำมาพิจารณาคือ 1:2.8 ส่วนอัตราส่วนพื้นที่ทางทะเลที่แต่ละฝ่ายได้รับภายหลังจากที่ศาลทำการแบ่งเขตแดนทางทะเลคือ 1:2.1 (ICJ, 2009, p.11) ทั้งนี้เขตแดนทางทะเลระหว่างโรมาเนียและยูเครนตามผลการตัดสินของ ICJ ปรากฏตามรูปที่ 2

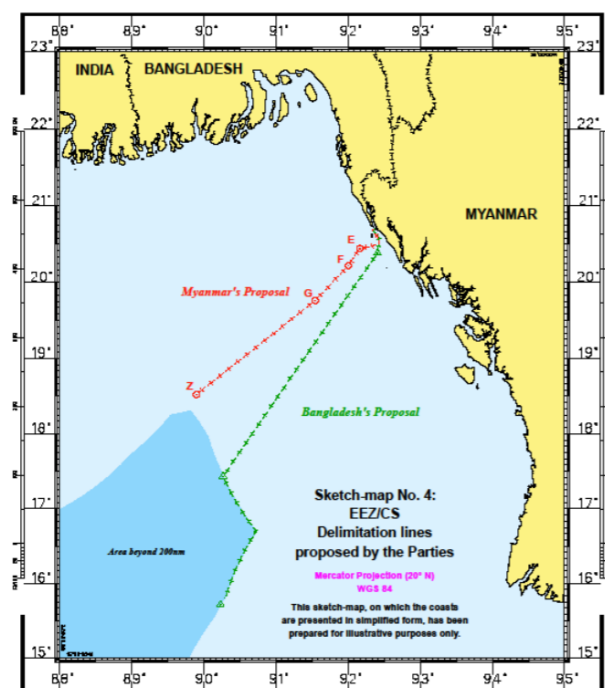

รูปที่ 2 ผลการตัดสินของศาลในการแบ่งเขตแดนทางทะเลระหว่างโรมาเนีย – ยูเครน (ICJ, 2009)

รูปซ้าย พื้นที่ทางทะเลและชายฝั่งที่เกี่ยวข้อง พิจารณาโดยศาลยุติธรรมระหว่างประเทศ (ICJ) นั้นมิได้นำความยาวของชายฝั่งบริเวณ Karkinit'ska Gulf ของยูเครนมาเป็นส่วนหนึ่งของความยาวชายฝั่งที่เกี่ยวข้องในการแบ่งเขตแดนทางทะเล (ICJ, 2009, p.10)

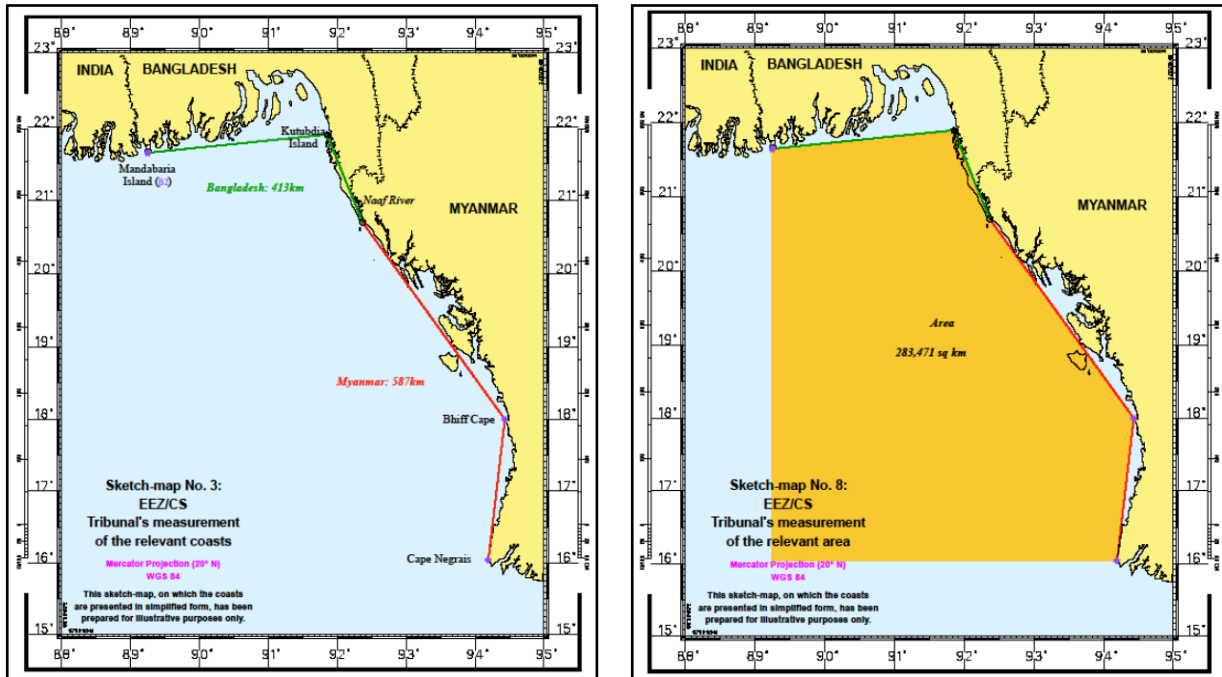
รูปขวา ผลการตัดสินแบ่งเขตแดนทางทะเลระหว่างโรมาเนียและยูเครนโดยศาลยุติธรรมระหว่างประเทศ (ICJ)

2.2 กรณีศึกษากระหว่างบังคลาเทศและเมียนมา เมื่อ 14 มีนาคม ค.ศ.2012 ศาลกฎหมายทะเลระหว่างประเทศทางทะเล (ITLOS) ได้มีผลคำตัดสินการแบ่งเขตแดนทางทะเลระหว่างบังคลาเทศกับเมียนมาในอ่าวเบงกอล ซึ่งมีผลการวิเคราะห์ผลการพิจารณาคดีสามารถสรุปได้คือ พื้นที่ทับซ้อนทางทะเลระหว่างบังคลาเทศกับเมียนมาเกิดจากการให้อิทธิพลต่อเกาะ St. Martin ของบังคลาเทศที่วางตัวอยู่หน้าชายฝั่งของเมียนมา โดยบังคลาเทศทำการแบ่งเขตแดนทางทะเลโดยให้อิทธิพลแบบ Full Effect กับเกาะ St. Martin ในขณะที่เมียนมาไม่เห็นด้วยการให้ Full Effect กับเกาะ St. Martin เนื่องจากเกาะ St. Martin ตั้งอยู่หน้าแผ่นดินใหญ่ของเมียนมา หากให้ Full Effect กับเกาะ St. Martin ในการสร้างเส้นมัธยะก็จะทำให้เส้นมัธยะที่ได้เกิดความผิดเพี้ยนไปจากความเป็นจริง (International Tribunal for the Law of the Sea [ITLOS], 2012) โดยพื้นที่ทับซ้อนทางทะเลระหว่างบังคลาเทศและเมียนมาแสดงได้ตามรูปที่ 3

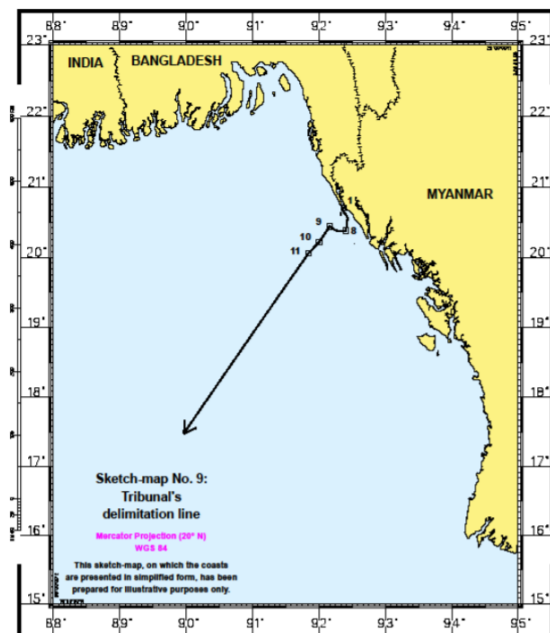

รูปที่ 3 พื้นที่ทับซ้อนทางทะเลระหว่างบังคลาเทศและเมียนมา (ITLOS, 2012)

ความยาวของชายฝั่งที่เกี่ยวข้องนั้นศาลมิได้ใช้ความยาวของชายฝั่งทั้งหมดเนื่องจากชายฝั่งของบังคลาเทศและเมียนมามีความเว้าแหว่งที่ค่อนข้างสลับซับซ้อน ดังนั้น ITLOS ได้ใช้ทิศทางทั่วไปของชายฝั่งในการกำหนดความยาวชายฝั่งของประเทศทั้งสองโดยความยาวของชายฝั่งของเมียนมาคือ 587 กิโลเมตร ความยาวชายฝั่งของบังคลาเทศคือ 413 กิโลเมตร คิดเป็นอัตราส่วน 1.42 : 1 ได้กำหนดพื้นที่ที่เกี่ยวข้องในการแบ่งเขตแดนทางทะเล (Relevant Area) โดยมีพื้นที่ที่เกี่ยวข้องคือ 283,471 ตร.กม. (ITLOS, 2012, p.142) รายละเอียดตามรูปที่ 4 อีกทั้งกำหนดเส้นอาณาเขตทางทะเลที่มีความกว้าง 12 ไมล์ทะเลล้อมรอบเกาะ St. Martin (ITLOS, 2012, p.101) และในขั้นตอนสุดท้าย ITLOS ได้กำหนดเส้นเขตแดนทางทะเลระหว่างบังคลาเทศและเมียนมา โดยมีรายละเอียดตามรูปที่ 5

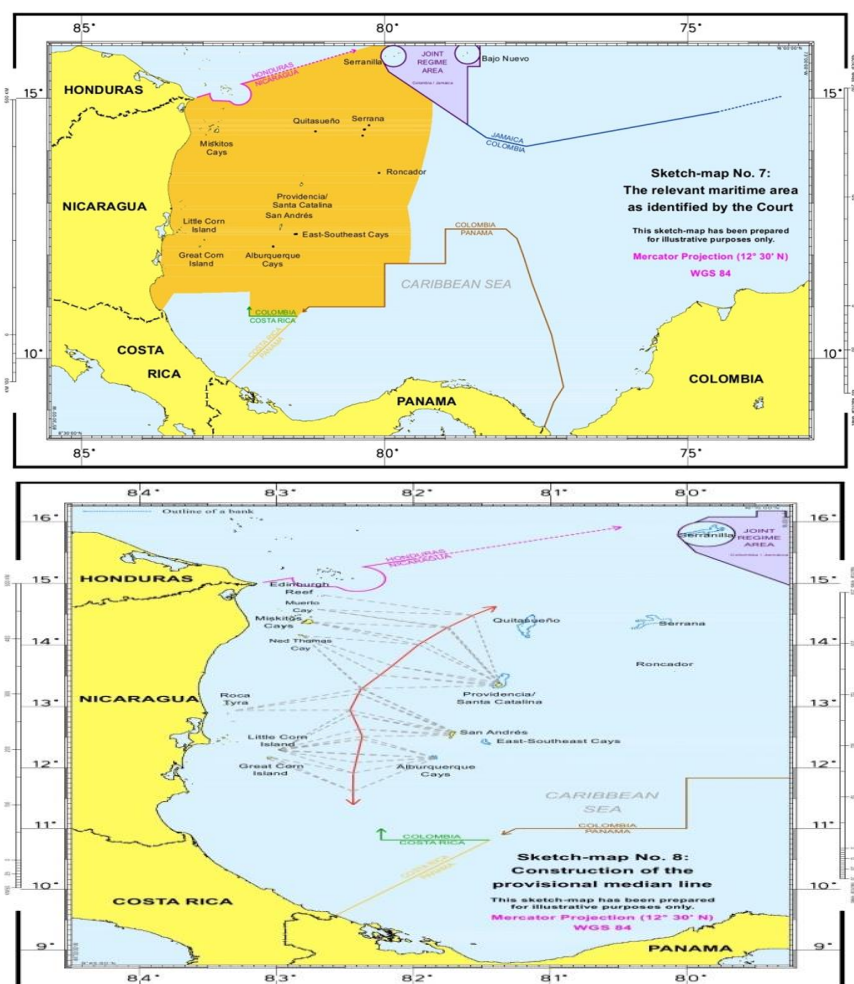
รูปที่ 4 ทิศทางทั่วไปของชายฝั่ง (ซ้าย) และพื้นที่ทางทะเลที่เกี่ยวข้อง (ขวา) (ITLOS, 2012)

รูปที่ 5 เส้นเขตแดนทางทะเลระหว่างบังคลาเทศ-เมียนมาที่ ITLOS พิจารณาตัดสิน (ITLOS, 2012)

2.3กรณีศึกษาการแบ่งเขตแดนทางทะเลระหว่างนิการากัวและโคลัมเบีย เมื่อวันที่ 19 พฤศจิกายน ค.ศ.2012 ศาลยุติธรรมระหว่างประเทศ (ICJ) ได้เผยแพร่ผลคำตัดสินการแบ่งเขตแดนทางทะเลระหว่างนิการากัวกับโคลัมเบีย ซึ่งมีผลการวิเคราะห์การพิจารณาดี สามารถสรุปประเด็นที่น่าสนใจกรณีระหว่างนิการากัวกับโคลัมเบีย คือ เกาะ หิน ที่อยู่นอกฝั่งของทั้งสองประเทศที่ถูกนำมาใช้เป็นจุดควบคุมในการสร้างเส้นมัธยะ โดยที่ไม่คำนึงถึงว่าจะเป็นหิน หรือเกาะ แม้ว่าบางแห่งจะเป็นพื้นที่น้ำท่วมถึง (อยู่เหนือน้ำในเวลาน้ำลงแต่อยู่

ได้น้ำเวลาน้ำขึ้น) ลักษณะทางกายภาพสำคัญที่น่าสนใจคือ หินและเกาะของโคลัมเบียที่ถูกนำมาพิจารณานั้น อยู่ห่างจากชายฝั่งของโคลัมเบียมาก และอยู่ใกล้กับชายฝั่งของนิการากวามากกว่า การพิจารณาศาลยังคงใช้หลักการของเส้นมัธยะแบบเคร่งครัดในการแบ่งเขตแดนทางทะเลในเบื้องต้นระหว่างนิการากัวกับโคลัมเบีย โดยจุดควบคุมในการสร้างเส้นมัธยะนั้น มิได้ใช้ชายฝั่งบนแผ่นดินใหญ่ แต่กลับใช้หินและเกาะต่าง ๆ ของประเทศทั้งสองเป็นจุดควบคุมในการสร้างเส้นมัธยะ โดยศาลได้พิจารณาความยาวของชายฝั่งที่เกี่ยวข้องในการแบ่งเขตแดนทางทะเลของนิการากัว ได้แก่ ความยาวชายฝั่งของแผ่นดินทั้งหมด ยกเว้นชายฝั่งบริเวณ Punta de Perlas สำหรับโคลัมเบียศาลได้พิจารณาความยาวชายฝั่งที่เกี่ยวข้องคือความยาวของชายฝั่งที่เป็นเกาะทั้งหมด ยกเว้นเกาะ Quitasueno เกาะ Serranilla และ เกาะ Bajo Nuevo โดยเมื่อคิดอัตราส่วนความยาวของชายฝั่งที่เกี่ยวข้องแล้วคือ อัตราส่วน ความยาวชายฝั่งโคลัมเบีย : ความยาวชายฝั่งนิการากัว คือ 1:8.2 และเมื่อพิจารณาอัตราส่วนพื้นที่ทางทะเลที่แต่ละฝ่ายได้รับคิดเป็นอัตราส่วน 1:3.44 (ICJ, 2012) โดยมีรายละเอียดตามรูปที่ 6

รูปที่ 6 พื้นที่ทางทะเลที่เกี่ยวข้อง (รูปบน) และเส้นมัธยะโดยเคร่งครัด (รูปล่าง) (ICJ, 2012)

3 บทวิเคราะห์

จากผลการตัดสินทั้งของ ICJ และของ ITLOS พบว่า การแบ่งเขตแดนทางทะเลนั้นไม่สามารถนำผลหรือแนวทางการตัดสินของกรณีใดกรณีหนึ่งมาเป็นแนวทางหรือบรรทัดฐานกับอีกกรณีอื่น ๆ ได้ โดยสิ่งที่ยืนยันในหลักการนี้ได้แก่คำกล่าวของ ITLOS ในกรณีระหว่างบังคลาเทศและเมียนมา ที่ได้กล่าวว่า “There is no general rule in this respect. Each case is unique and requires specific treatment, the ultimate goal being to reach a solution that is equitable.” (ITLOS, 2012, p.96) (ไม่มีหลักเกณฑ์ที่ตายตัวในกรณีดังกล่าว แต่ละกรณีมีองค์ประกอบเฉพาะและต้องการพิจารณาที่แตกต่างกันไป โดยเป็นไปเพื่อให้ผลการตัดสินบรรลุผลแห่งความเที่ยงธรรม) โดยผลการศึกษาลงลึกการตัดสินนั้นสามารถสรุปได้ดังนี้

3.1 ความยาวทั่วไปของชายฝั่งจากทั้ง 3 กรณี พบว่า กรณีของโรมาเนีย-ยูเครน ศาลมิได้ใช้ความยาวชายฝั่งตามที่คู่กรณีนำเสนอ โดยศาลเห็นพ้องกับความยาวของชายฝั่งโรมาเนีย แต่เห็นแตกต่างทั้งจากของโรมาเนียที่ให้ความยาวชายฝั่งของยูเครนน้อยกว่าที่ ICJ พิจารณา ในขณะที่ยูเครนก็ให้ความยาวชายฝั่งที่เกี่ยวข้องมากกว่าที่ ICJ พิจารณา โดยชายฝั่งของประเทศไทยที่มีความคล้ายคลึงกับชายฝั่งของยูเครนที่ ICJ มีได้นำมาร่วมพิจารณาในการแบ่งเขตแดนทางทะเลได้แก่ชายฝั่งในบริเวณอ่าวไทยรูปตัว ก เนื่องจากในบริเวณดังกล่าวเป็นอ่าวที่ล้อมรอบด้วยแผ่นดินและทะเลของประเทศไทย ซึ่งมีลักษณะใกล้เคียงกับอ่าว Karkinit'ska Gulf ของยูเครน สำหรับในกรณีระหว่างบังคลาเทศและเมียนมา ITLOS มิได้ใช้ความยาวชายฝั่งเนื่องจากชายฝั่งทั้งของบังคลาเทศและเมียนมามีความเว้าแหว่งมาก ITLOS จึงใช้ความยาวของทิศทางทั่วไปของชายฝั่งเป็นความยาวชายฝั่งที่เกี่ยวข้องในการแบ่งเขตแดนทางทะเล ส่วนในกรณีระหว่างนิการากัวและโคลัมเบียมีลักษณะที่แตกต่างออกไปจากทั้งสองกรณีเนื่องจาก ICJ สร้างเส้นมัธยะโดยเคร่งครัดจากเกาะหรือหินที่อยู่ในพื้นที่ที่เกี่ยวข้องแทนการใช้ชายฝั่งเหมือนกับกรณีระหว่างโรมาเนียกับยูเครน หรือกรณีระหว่างบังคลาเทศกับเมียนมาในการแบ่งเขตแดนทางทะเล

3.2 กรณีของเกาะหรือหินนอกฝั่ง พบว่าทั้ง 3 กรณีมีความแตกต่างกันอย่างสิ้นเชิงโดยกรณีระหว่างโรมาเนียกับยูเครน ICJ มีได้นำเกาะ Serpents มาเป็นส่วนหนึ่งในการสร้างเส้นมัธยะ แต่ก็ยังคงให้เกาะ Serpents สามารถมีอาณาเขตทางทะเลได้ 12 ไมล์ทะเล ตามความตกลงระหว่างโรมาเนียกับยูเครนที่มีมาก่อน ในกรณีระหว่างบังคลาเทศและเมียนมา ITLOS กลับให้อธิปไตยกับเกาะ St. Martin ในการแบ่งเขตแดนทางทะเล ส่วนในกรณีระหว่างนิการากัวกับโคลัมเบีย ICJ กลับไม่ใช่แผ่นดินใหญ่ในการแบ่งเขตแดนทางทะเล แต่ใช้เกาะทุกเกาะที่อยู่ระหว่างนิการากัวกับโคลัมเบียในการสร้างเส้นมัธยะแบบเคร่งครัด

3.3 การเตรียมการในการแบ่งเขตแดนทางทะเลระหว่างไทยและประเทศเพื่อนบ้านโดยการอ้างอิงจากการศึกษาลงลึกการตัดสินของศาลระหว่างประเทศ (International Courts) นั้น พบว่าแม้จะไม่มีวิธีการที่แน่นอน หรือไม่สามารถนำผลการตัดสินของศาลเกี่ยวกับการแบ่งเขตแดนทางทะเลมาอ้างอิงในการแบ่งเขตแดนทางทะเลตามที่ ITLOS ได้พิจารณาไว้ในกรณีการแบ่งเขตแดนทางทะเลระหว่างบังคลาเทศและเมียนมาแต่หากพิจารณาภาพรวมของผลการตัดสินจะพบว่าทั้งสามกรณีที่ทำการศึกษานั้น พบว่า สภาพแวดล้อมที่ศาลนำมาพิจารณาเหมือนกันทั้งสามกรณีก็คือ สภาพทางกายภาพที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ ความยาวของชายฝั่ง เกาะ หิน พื้นที่ที่อยู่เหนือน้ำขณะน้ำลด และพื้นที่ทางทะเลที่เกิดจากชายฝั่งที่เกี่ยวข้อง ดังนั้นหากประเทศไทยต้องการเตรียมความพร้อมในการแบ่งเขตแดนทางทะเล ก็ควรจะมีการศึกษาและเตรียมการให้เกิดความพร้อมสูงสุด

3.4 เส้นมัธยะระหว่างรัฐสร้างจากเส้นฐาน (UN, 1982, p.30) หรือจุดเริ่มต้นในการกำหนดความกว้างของอาณาเขตทางทะเล โดยเส้นฐานนั้นมี 3 ชนิด ได้แก่ เส้นฐานปกติ สำหรับชายฝั่งที่มีความราบเรียบ เส้นฐานตรงสำหรับชายฝั่งที่มีความเว้าแหว่งไม่ราบเรียบ และเส้นฐานรัฐหมู่เกาะ สำหรับรัฐชายฝั่งที่เป็นหมู่เกาะ

(UN, 1982, p.40) เช่น ประเทศฟิลิปปินส์ หรือประเทศอินโดนีเซีย เป็นต้น สำหรับประเทศไทยได้มีการประกาศกำหนดเส้นฐานตรง 4 บริเวณ (กรมอุทกศาสตร์, 2555) ดังนั้น สามารถทำการศึกษาวิเคราะห์ข้อดี-ข้อเสียของการสร้างเส้นมัธยะทั้งจากชายฝั่งตามแนวน้ำลงต่ำในส่วน of เส้นฐานปกติ และจากเส้นฐานตรง เพื่อเป็นการเตรียมความพร้อมในการเจรจาเรื่องเขตแดนทางทะเลกับประเทศเพื่อนบ้าน

4. บทสรุปและข้อเสนอแนะ

4.1 สรุป

การแบ่งเขตแดนทางทะเลเป็นเรื่องที่มีความสลับซับซ้อน หากพิจารณาผลการตัดสินที่นำมาศึกษาวิเคราะห์จะพบว่า แต่ละกรณีมีความเป็นเอกลักษณ์ไม่สามารถใช้อ้างอิงระหว่างกันได้ แม้ว่าปัจจัยสภาพแวดล้อมพิเศษที่นำมาศึกษาวิเคราะห์จะมีความเป็นรูปธรรม ได้แก่ ลักษณะทางภูมิศาสตร์ แต่ศาลก็ยังใช้หลักการของความเที่ยงธรรมในการแบ่งเขตแดนทางทะเล ซึ่งหากมีการนำหลักฐานทางประวัติศาสตร์ของแต่ละรัฐ สภาพสังคมและเศรษฐกิจ ซึ่งมีความเป็นนามธรรมมาเป็นองค์ประกอบในการพิจารณาแบ่งเขตแดนทางทะเล ก็ย่อมจะส่งผลให้เกิดความสลับซับซ้อนมากยิ่งขึ้นไปอีก ดังนั้นการเตรียมความพร้อมในการแบ่งเขตแดนทางทะเลจึงมีความจำเป็นอย่างยิ่ง โดยสามารถทำการศึกษาเพิ่มเติมจากผลการตัดสินของศาลระหว่างประเทศเกี่ยวกับการแบ่งเขตแดนทางทะเลหรือข้อตกลงระหว่างรัฐในการแก้ไขปัญหาเขตแดนทางทะเล เพื่อให้ประเทศไทยมีความพร้อมในการเจรจาแบ่งเขตแดนทางทะเลกับประเทศเพื่อนบ้านมากที่สุด

4.2 ข้อเสนอแนะ หากประเทศไทยต้องการเตรียมความพร้อมในการแบ่งเขตแดนทางทะเล ก็ควรจะมีการศึกษาและเตรียมการในด้านต่าง ๆ ได้แก่

4.2.1 ชายฝั่งของประเทศไทยส่วนใดบ้างที่เกี่ยวข้องกับการแบ่งเขตแดนทางทะเลกับประเทศเพื่อนบ้าน โดยสามารถทำการศึกษาจากการสร้างเส้นมัธยะแบบเคร่งครัด แล้วพิจารณาว่าชายฝั่งส่วนใดบ้างที่เกี่ยวข้องกับการสร้างเส้นมัธยะ และคิดเป็นอัตราส่วนความยาวเท่าไรเมื่อเทียบกับความยาวชายฝั่งของประเทศเพื่อนบ้านที่เกี่ยวข้องกับการแบ่งเขตแดนทางทะเล เนื่องจากชายฝั่งที่เกี่ยวข้องในการแบ่งเขตแดนทางทะเลอาจมิใช่ความยาวชายฝั่งทั้งหมด

4.2.2 พิจารณาหาพื้นที่ทางทะเลที่เกี่ยวข้องกับการแบ่งเขตแดนทางทะเล โดยทำการศึกษาว่าเมื่อสร้างเส้นมัธยะแบบเคร่งครัดแล้วอัตราส่วนพื้นที่ทางทะเลที่ไทยได้รับจะสอดคล้องกับอัตราส่วนความยาวชายฝั่งหรือไม่ โดยหากอัตราส่วนพื้นที่ทางทะเลที่ได้รับน้อยกว่าอัตราส่วนความยาวชายฝั่งที่เกี่ยวข้องก็จะช่วยให้ไทยสามารถเตรียมการในการเจรจาได้

4.2.3 สามารถใช้ผลการศึกษาก่อนหน้านี้ระหว่างนิคารากัวและโคลัมเบียเป็นแนวทางในการแบ่งเขตแดนทางทะเลระหว่างไทยและประเทศเพื่อนบ้านที่พื้นที่ทางทะเลมีลักษณะเป็นเกาะแก่งจำนวนมาก เช่น บริเวณพื้นที่ทางทะเลระหว่างไทยและเมียนมา ตั้งแต่ด้านเหนือของหมู่เกาะสุรินทร์จนถึงปากแม่น้ำกระบุรี เนื่องจากบริเวณดังกล่าว มีเกาะแก่งเรียงรายไปตามแนวชายฝั่งและอยู่ตรงข้ามกัน

บรรณานุกรม

- กรมอุทกศาสตร์. (2555). **คู่มือเทคนิคกฎหมายทะเลสำหรับนายทหารอุทกศาสตร์ : ที่ระลึกวันคล้ายวันสถาปนากรมอุทกศาสตร์ ครบรอบ 91 ปี**. กรุงเทพฯ: กรมอุทกศาสตร์.
- International Court of Justice. (2009). **Maritime Delimitation in the Black Sea (Romania v. Ukraine)**. Retrieved March 20, 2021, from <https://www.icj-cij.org/en/case/132>
- International Court of Justice. (2012). **Territorial and Maritime Dispute (Nicaragua v. Colombia)**. Retrieved March 20, 2021, from <https://www.icj-cij.org/en/case/124>
- International Tribunal for The Law of the Sea. (2012). **Dispute Concerning Delimitation of the Maritime Boundary Between Bangladesh and Myanmar in The Bay of Bengal**. Retrieved March 20, 2021, from https://www.itlos.org/fileadmin/itlos/documents/cases/case_no_16/published/C16-J-14_mar_12.pdf
- United Nation. (1982). **United Nation Convention on the Law of the Sea**. Retrieved March 20, 2021, from https://www.un.org/depts/los/convention_agreements/texts/unclos/unclos_e.pdf